

Gradivo k 6. točki dnevnega reda

Številka: 30303-6/2017-32

Šempeter pri Gorici, 6. 6. 2023

PROJEKT EdiCitNet – Mreža užitnih mest Aktivnosti Občine Šempeter - Vrtojba kot partnerja v projektu

- *informacija*

Na podlagi 15. člena Statuta Občine Šempeter - Vrtojba (Uradni list RS, št. 5/18) je Občinski svet Občine Šempeter - Vrtojba na ___ seji dne _____ sprejel naslednji

SKLEP

1.

Občinski svet Občine Šempeter - Vrtojba sprejme informacijo o PROJEKTU EdiCitNet – Mreža užitnih mest, aktivnosti Občine Šempeter - Vrtojba kot partnerja v projektu.

2.

Ta sklep prične veljati takoj.

Številka: 30303-6/2017-
Šempeter pri Gorici, _____

Župan
Občine Šempeter - Vrtojba
mag. Milan Turk

PROJEKT EdiCitNet – Mreža užitnih mest

AKTIVNOSTI OBČINE ŠEMPETER-VRTOJBA KOT PARTNERJA V PROJEKTU

Poročilo članom Občinskega sveta Občine Šempeter-Vrtojba

Junij 2023

vsebina:

1. Osnovni podatki o projektu
2. Vloga občine Šempeter-Vrtojba v projektu
3. Aktivnosti občine v DS1
4. Aktivnosti občine v DS2
5. Aktivnosti občine v DS4
6. Aktivnosti občine v DS6
7. Aktivnosti občine v DS7
8. Udeležba na srečanjih v sklopu projekta
9. Zaključki
10. Priporočila za nadaljnje delovanje občine z namenom uvajanja »užitnih rešitev«

1. Osnovni podatki o projektu

EdiCitNet (Mreža Užitnih Mest – Integrating Edible City Solutions for social, resilient and sustainably productive cities) je raziskovalni projekt programa HORIZON 2020, ki ga financira Evropska Komisija in poteka od septembra 2018 do avgusta 2023 oziroma skladno z odobrenim podaljšanjem do konca februarja 2024. Podrobnejše informacije o projektu so dosegljive na spletni strani projekta <https://www.edicitnet.com/sl/>.

Koordinator projekta je Tehnična univerza v Berlinu.

Projekt raziskuje trajnostne metode **urbane proizvodnje, distribucije in porabe hrane** z namenom spodbujanja **okoljske in socialne odpornosti mest**. Temelji na participativnem in vključujočem pristopu, v projektu sodeluje 13 mest iz Evrope, Afrike, latinske Amerike in vzhodne Azije, 6 nevladnih organizacij, 5 malih in srednjih podjetij ter 12 raziskovalnih organizacij (podatki se nanašajo na začetek projekta, število partnerjev se zaradi različnih vzrokov spreminja).

Prizadeva si izpostaviti prednosti, ki jih prinašajo že obstoječe »užitne rešitve« in pospešiti povečanje števila »užitnih rešitev« z vzpostavitvijo trajnostne, popolnoma dostopne/odprte in stalno rastoče mreže užitnih mest, katerih prebivalci imajo znanje in možnost raziskovati dobrobiti in različnost obstoječih »užitnih rešitev« in graditi bazo znanja ter katerih mestne uprave so sposobne uspešno preizkušene »užitne rešitve« načrtovati, implementirati in prilagoditi specifičnosti svojih urbanih kontekstov.

»Užitne rešitve« - v nadaljevanju tudi **ECS** – so **aktivnosti, ukrepi, produkti in storitve, ki podpirajo in spodbujajo trajnostno urbano proizvodnjo, distribucijo in porabo hrane**. Primeri: urbano kmetovanje, v stavbe integrirana pridelava hrane, indoor in vertikalno kmetovanje, urbano čebelarstvo, prerazporejanje presežkov hrane, skupnostne kuhinje, sistemi zaprtega kroga za trajnostno upravljanje virov, izobraževanja v zvezi z navedenimi primeri.

Poleg prehranske varnosti v mestih lahko ECS povečajo podnebno, socialno in gospodarsko odpornost mest z izboljšanjem ekosistemskih rešitev, ustvarjanjem priložnosti za ranljive družbene skupine ter ustvarjenjem pogojev za nova zelena podjetja in delovna mesta.

Užitne rešitve predstavljajo pomemben korak k bolj trajnostnim, prijetnim in zdravim mestom.

Vrednost celotnega projekta znaša 11.921.624,75€. Občina Šempeter-Vrtojba ima v okviru projekta možnost pridobitve 147.706,25€.

2. Vloga občine Šempeter-Vrtojba v projektu

Občina Šempeter-Vrtojba v projektu sodeluje kot mesto – sledilec. Mesta – sledilci se v projektu učijo iz izkušenj vodilnih mest, ki že uporabljajo užitne rešitve. Namen njihovih aktivnosti je ob pomoči izkušenih partnerjev v projektu **poiskati ustrezen način za integracijo užitnih rešitev v urbano življenje mesta ter strateške in druge dokumente mesta**.

Občina Šempeter-Vrtojba izmed vseh partnerjev izstopa zaradi svoje majhnosti v smislu števila prebivalcev in površine občine, zaradi velikega proporcionalnega deleža zelenih oziroma obdelovalnih površin v občini ter zaradi tradicije pridelave lastne hrane.

Vključena je v aktivnosti naslednjih delovnih sklopov (DS):

- DS1: urbano upravljanje in omrežje,

- DS2: orodja za spodbujanje učenja o užitnih rešitvah,
- DS4: metoda transformacije – načrtovanje za integracijo užitnih rešitev,
- DS6: svetovanje, poslovni razvoj podjetništva in uveljavitev na trgu,
- DS7: izobraževanje, znanje, prenos in razširjanje

Občina je sodelovala tudi na srečanjih v okviru projekta, katerih aktivnosti je težko uvrstiti v točno določen delovni sklop, saj se pomalem tičejo vseh.

Občina se je kot projektni partner na projekt prijavila 6. 9. 2017.

Iz Slovenije sta partnerja v projektu tudi družba Hidrolab d.o.o. iz Šempetra pri Gorici, ki občini nudi strokovno-tehnično podporo, in Univerza iz Ljubljane, ki je aktivna pretežno v DS2, in s katero smo precej sodelovali v začetnih aktivnostih projekta.

Zaradi epidemije Covid 19, ki je zelo ovirala delo na projektu, predvsem za vsebine, ki so temeljile na druženju, pogovoru, sestankih, je bil projekt podaljšan do konca februarja 2024.

3. Aktivnosti občine v sklopu DS1

V ta DS spadajo naše aktivnosti za formiranje t.i. Mestne skupine kot najvažnejšega akterja za delo v DS4. Sestava naše Mestne skupine se je spreminjala tekom projekta glede na obravnavane teme, interes posameznih članov, možnost udeležbe na sestankih, epidemiološko situacijo.

Kontinuirano sodelovanje nekaterih članov skozi potek projekta smo obdržali le na način vzpostavljanja osebne komunikacije preko telefona (kontaktiranje preko elektronske pošte ni imelo želenega učinka) in na sestankih.

Srčiko mestne skupine, ki je projektu sledila (skoraj) do konca, sestavljajo predstavniki Društva upokojencev Šempeter, Društva žena Vrtojba, Zavoda KŠTM, združenja Šent, Materinskega doma Šempeter, kmetije Konič, vrtnarstva Lancner, Občinskega sveta, projektnih partnerjev Hidrolab in Univerze Ljubljana in seveda na projektu zaposlenih oziroma delujočih v imenu občine.

V skupini smo pogrešali predstavnike osnovnih šol in vrtcev, ki se našemu vabilu niso odzvali in predstavnike Biotehniškega šolskega centra Šempeter, ki v izbranem izzivu projekta žal niso prepoznali svojega interesa.

V sklopu DS1 smo člani Mestne skupine sodelovali tudi pri pripravi analize stanja na območju naše občine, ki predstavlja podatke o lokalnem kontekstu, na podlagi katerega smo poskusili promovirati užitne rešitve. Precej dela je bilo opravljenega pri zbiranju podatkov o obstoječih ECS v naši občini, izvedeni so bili intervjuji z izvajalci obstoječih užitnih rešitev v občini, intervjuji so dostopni na spletni strani projekta preko povezave:

Kmetija Gorkič

<https://www.youtube.com/watch?v=VQ5B3UBolyU&list=PLtjb2ILaoMBiEp29KNk51tK7853jlkPtf>

Vrtnarstvo Lancner URL

https://www.youtube.com/watch?v=HvvH5ujsB4E&list=PLtjb2ILaoMBiIsNWBas4NA8nZRp_qA_u3

Kmetija Nemeč, URL <https://www.youtube.com/watch?v=ESwtsI3InTg>

Kmetija Konič, URL <https://www.youtube.com/watch?v=BrKHxK4y8Qg>

4. Aktivnosti občine v sklopu DS2

Ta sklop se ukvarja z orodji za vzpodbujanje in implementacijo ECS.

Predvsem v začetku projekta (2020, 2021) smo sodelovali z Univerzo Ljubljana, ki je razvijala orodje za pomoč pri načrtovanju lastne proizvodnje hrane, upoštevajoč lokalne razmere (podnebje, možnost lovljenja kapnice). Orodje je dostopno na spletni povezavi <https://toolbox.edicitnet.com/> in glede na izbrano lokacijo in izbrane produkte ponuja izračune o potrebni količini vode za zalivanje (izračun upošteva tudi možnost uporabe kapnice), potrebnih gnojil (različne vrste gnojil), količini komposta, pričakovani količini pridelka, kalorijski vrednosti le-tega,.... Orodje omogoča evidentiranje obstoječih ECS.

Podlaga za pripravo orodja je med drugim bil tudi vprašalnik lokalnim pridelovalcem hrane (občanom, kmetovalcem), ki je bil objavljen na spletni strani občine brez odziva, zato smo z osebnim pristopom in s pomočjo Univerze Ljubljana, ki je v zameno za podatke nudila pridelovalcem analizo prsti, pomagali pri zbiranju podatkov.

V katalonskem raziskovalnem inštitutu ICRA so v sklopu DS 2 razvili t.i. »resno igro«, računalniški program, s pomočjo katerega na primerih Občine Šempeter-Vrtojba in španskega mesta Sant Feliu de Llobregat uporabniki lahko preverijo vplive na okolje in proizvodnjo hrane glede na izbrano ESC rešitev (npr. kako vzpostavitev urbanega mestnega vrta vpliva na samooskrbo mesta). Tudi pri tem projektu smo sodelovali s posredovanjem podatkov.

5. Aktivnosti občine v sklopu DS4

V tem delovnem sklopu je bila občina najbolj aktivna, saj je to sklop, ki se ukvarja s transformacijo mest-sledilcev v mesta z »užitnimi rešitvami« oziroma s formiranjem t.i. »urban master plana« (UMP), katerega pomen oziroma prevod je bil v začetku dela zelo konfuzno predstavljen. Skozi projekt smo spoznali, da gre za dokument, neke vrste strategijo, ki vzpodbuja uvajanje ECS v razmišljanje in delovanje prebivalcev ter uvajanje ECS v delovanje in dokumente (strateške, prostorske in druge) lokalne skupnosti.

Ob prijavi na projekt smo razmišljali o problemih, ki jih v sklopu razvijanja UMP želimo nagovoriti, izpostavili smo:

- možnost uporabe očiščene odpadne vode ČN ob Vrtojbi za potrebe pridelave vrtnin, povezano s prodajo pridelkov in osveščanjem kupcev,
- problematiko postavljanja pomožnih kmetijskih objektov v odprti krajini, povezano z pomanjkanjem zavedanja o pomenu skupnih dobrin,
- možnost vzpostavitve urbanih vrtilčkov, povezano s samooskrbo, integracijo ranljivih skupin, sodelovanjem, učenjem in skrbjo za okolje.

Kasneje je bilo na projektnih srečanjih potrjeno, da za implementacijo pilotnega projekta uporabe očiščene odpadne vode v okviru projekta ni predvidenih sredstev ter da slovenska in tudi evropska zakonodaja prepoveduje namakanje užitnih rastlin z očiščeno odpadno vodo.

Zato smo v okviru Mestne skupine na podlagi opravljene ocene stanja in možganjenja določili nadomestna izziva in sicer:

- premalo sodelovanja različnih družbenih skupin v občini in
- pomanjkanje urejenih javnih prostorov, ki bi bili namenjen tudi užitnim rešitvam ter urejeni in vzdrževani z uporabo trajnostnih okoljskih rešitev.

Navedena izziva smo združili v skupen družbeni izziv:

JAVNI PROSTOR KOT PROSTOR SODELOVANJA RAZLIČNIH DRUŽBENIH SKUPIN S POUDARKOM NA TRAJNOSTNIH OKOLJSKIH REŠITVAH ali na kratko: **javni prostor.**

Pri delu na UMP smo uporabili s strani Univerze na Dunaju predlagano metodologijo, skozi katero smo glede na izbrani družbeni izziv opredelili pomembna polja delovanja, elemente znotraj teh polj, medsebojne vplive. Izbrali smo scenarij za razvoja naših javnih prostorov v bodočnosti, opredelili časovni okvir in cilje scenarija ter opravili SWOT analizo.

Naš izbrani scenarij je optimistično naravnano, v časovnem okviru 10 let od zaključka projekta načrtujemo **vzpostavitev vsaj 2 aktivnih javnih prostorov** za družbene interakcije, ki se izvajajo z uporabo ECS in trajnostnih okoljskih rešitev (eden od teh prostorov je predvidena hortikultura ureditev v okviru projekta LAS), **vzpostavitev vsaj 8 prostorsko nezahtevnih ECS** in **izvedba vsaj 5 dodatnih dogodkov za promocijo ECS letno.**

Za doseg zelenega cilja smo pripravili tudi akcijski načrt z določitvijo deležnikov, ki lahko prispevajo k njegovi realizaciji. Pripravili smo tudi **priporočila za doseganje ciljev** scenarija, ocenili z delom pridobljene **izkušnje** in zapisali **zaključne misli**. Vsebina je grobo povzeta v zadnjem poglavju poročila »Zaključek«.

Ker pa je celotno delo na UMP potekalo zelo teoretično, smo v okviru DS želeli pridobiti tudi dokumente, ki bi za izvedbo ECS občini služili po zaključku projekta.

Tako smo v sklopu DS4 kot prilogo k UMP pridobili elaborat »Smernice za urejanje javnih zelenih prostorov na območju Občine Šempeter-Vrtojba« (Modro drevo, Ivan Cifrek, s.p., julij 2022 do november 2022). Elaborat na podlagi nabora evidentiranih javnih prostorov, primernih za užitne rešitve, vsebuje analizo značilnosti občine, analizo evidentiranih javnih prostorov, **splošne smernice ter smernice za urejanje vsake od evidentiranih lokacij.**

V času začetnih aktivnosti na projektu smo na občini vodili postopek sprememb in dopolnitev našega prostorskega akta, presodili smo, da lahko s predlogom smernic za dovoljevanje, lociranje in oblikovanje pomožnih kmetijskih stavb v odprtem prostoru vsaj minimalno principe užitnih rešitev vključimo v nastajajoči akt. Pridobili smo elaborat »Pogoji in usmeritve za oblikovanje enostavnih in nezahtevnih kmetijskih stavb na kmetijskih površinah oziroma na nestavnih zemljiščih na območju Občine Šempeter-Vrtojba« (Konstruktor Magajne d.o.o., št. načrta KM 1/2020, februar 2020).

Elaborat naslavlja vprašanje kako z namenom **podpiranja pridelave lastne hrane** usmerjati postavitev in oblikovanje pomožnih kmetijskih stavb izven poselitvenega območja ob **hkratnem varovanju potenciala kmetijskih zemljišč in krajine**. Elaborat je bil zaključen v začetku leta 2020 in je sedaj **vključen v predlog prostorskega akta**. Tudi ta elaborat smo priložili UMP.

Elaborat nima neposredne zveze s kasneje izbranim družbenim izzivom, pomeni pa doprinos k zavedanju o pomenu skupnih dobrin (kvalitetna prst, prijetna kulturna krajina) in lokalno pridelane hrane. Izkazuje naš namen storiti korak v smeri proti vključevanju ECS v občinske dokumente.

6. Aktivnosti občine v sklopu DS6

Predstavniki občine smo sledili razpravam in predstavitev na temo svetovanja, poslovnega razvoja podjetništva in uveljavitev na trgu, vse v povezavi z ECS, nismo pa izvajali aktivnosti tega delovnega sklopa.

7. Aktivnosti občine v sklopu DS7

Občina Šempeter-Vrtojba je v sodelovanju z otroškim vrtcem Mavrica v Šempetru pri Gorici in s podporo vrtnarije Lancner na dan zemlje, 22. aprila 2022, organizirala sajenje začimbnihih užitnih rastlin v atriju vrta in v posodah na javnih površinah v bližini stavbe otroškega vrta (pri Glasbeni šoli).

V sklopu odobrenega podaljšanja projektnih aktivnosti smo pregledali nabor javnih prostorov iz že omenjene študije in se odločili, da bomo pridobili načrt posaditve in nabor potrebnih rastlin za ureditev površine med obvoznico Šempeter, krožišči in Cesto Goriške fronte (pri krožiščih Bazara). Površina je locirana na sam začetek mesta in bi pravilno urejena pomenila prostorski poudarek, vhod v mesto. Ima tudi možnost ureditve namakanja.

8. Udeležba na srečanjih v sklopu projekta

Udeležbo predstavnikov občine na srečanjih prikazuje spodnja tabela.

kraj, datum	srečanje
Berlin, september 2018	kick-off, uvodno srečanje projekta
Andernach, maj 2019	kick-off, uvodno srečanje delovnega sklopa 4
Girona, oktober 2019	srečanje na temo metodologije TPM za pripravo UMP
on line letno srečanje, oktober 2020	pregled opravljenega dela, izmenjava izkušenj
on line srečanje mest-sledilcev, november 2020	izmenjava izkušenj
on line srečanje članov mestnih skupin, december 2020	izmenjava izkušenj
on line srečanje Reflection day, junij 2021	analiza opravljenega dela
Berlin, Stuff exchange, avgust 2022	ogledi izvedenih in delujočih ECS, izmenjava izkušenj
Ljubljana, letno srečanje, september 2022	pregled in analize opravljenega dela, ogledi in predstavitve ECS, predlog podaljšanja projekta
Barcelona, konferenca, marec 2023	izmenjava dobrih praks, ogledi izvedenih ECS
Berlin, zaključno srečanja, september 2023	?

Posebej smo ponosni na srečanje v Berlinu z namenom ogleda izvedenih in dobro delujočih ECS ter izmenjave izkušenj, ki so se ga udeležili tudi štirje člani Mestne skupine.

Sodelovali smo pri organizaciji letne konference v Ljubljani, v okviru konference je bil organiziran ogled čistilne naprave ob Vrtojbi in voden ogled posestva Biotehniške šole v Šempetru pri Gorici. Poleg v tabeli naštetih srečanj smo se udeležili še drugih »on line« srečanj, v okviru priprave UMP smo se v poprečju enkrat mesečno »on line« sestajali z vodilnim partnerjem DS4, ki je sledil pripravi našega UMP in nam pomagal z priporočili, nasveti in konkretnimi primeri že izdelanih UMP.

9. Zaključki

Projekt, predvsem DS4, je bil zasnovan s poudarkom na teoretičnem delu prehoda mest sledilcev v smeri proti mestom z integriranimi ECS, ni vključeval s strani projekta finančno podprtih izvedb ECS. Četudi

nam to ni odgovarjalo, smo se vendarle ogromno naučili, tako preko opravljenega dela za pripravo UMP kot tudi z ogledi obstoječih ECS vodilnih mest in iz njihovih izkušenj glede vzpostavitve in upravljanja ESC.

Strategijo za doseganje UMP je potrebno **prilagoditi** našim **lokalnim razmeram**, od ostalih partnerjev v projektu se precej razlikujemo (velikost, veliko zelenih površin, tradicija pridelave lastne hrane, manko aktivnih skupin, manko socialnih podjetij).

Spoznali smo, da imamo na območju občine že vzpostavljenih veliko ECS, ki pa **med seboj niso pa povezane, premalo je promocije.**

Imamo kar nekaj **lokacij s potencialom za izvajanje užitnih rešitev**, ki jih je potrebno **čuvati, razvijati in vzdrževati.**

Učinkoviti javni prostori so prostori, ki temeljijo na **vsebinski prepletenosti tehničnih rešitev in programov socialne interakcije.**

Najučinkovitejša promocija ECs je uspešna **izvedba**, pomembno pa je tudi **vzdrževanje** ECS.

Najučinkovitejše polje delovanja za doseg ciljev UNP je **izobraževanje**, dobrodošla je podpora zakonodaje.

Za razvoj v smeri užitnega mesta je potreben čas in potrpežljivost, obstajati mora **akter z energijo in vizijo ter potrebnimi sredstvi**, bodisi društvo ali občinski oddelek ali kaj podobnega, ki skrbi za to, da se ideja **razvija in ne zamre.**

Pri tem je pomembna **ekonomska vzdržnost** aktivnosti za promoviranje in izvajanje ECS.

10. Priporočila za nadaljnje delovanje občine v postopku uvajanja ECS

Priporočila podajamo po posameznih relevantnih področjih delovanja občine kot so navedena v Statutu Občine Šempeter-Vrtojba (Uradni list. RS št. 5/18).

področje	predlog delovanja
proračun, zaključni račun	Zagotoviti sredstva za urejanje in vzdrževanje javnih prostorov, za nakup zemljišč za javne prostore, za promocijo dogodkov in delovanja društev.
prostorski razvoj in prostorski akti	V OPN določiti pogoje za zelene površine, za sajenje dreves, senčenje večjih tlakovanih površin. Opredeliti ustrezne namenske rabe javnih površin in s pogoji za urejanje zaščititi obstoječe in potencialne javne površine pred neprimerno rabo. V sklopu OPPN pozornost posvečati konceptu zelenih površin glede na namen OPPN in ob upoštevanju podnebnih sprememb. Pridobiti načrt zelenih površin v občini, v sklopu katerega so obdelane javne površine.
razvojni programi občine	V programe razvoja vključiti ECS rešitve: prehranska odpornost, odpornost na podnebne spremembe, socialna odpornost občine. Spodbujati lokalno pridelavo in distribucijo hrane ter povezovanje pridelovalcev. Urediti pogoje za boljše delovanje tržnice.

ravnanje z občinskim premoženjem	Preprečiti prodajo za javne površine primernih zemljišč, načrtovano pridobivanje zemljišč, primernih za javne površine.
sodelovanje z gospodarskimi subjekti	Spodbujanje povezovanja pridelovalcev in distributerjev lokalne hrane.
stanovanjski program	V programu opredeliti pomembnost skupnih javnih površin na območjih stanovanjskih blokov.
lokalne javne službe	Pri izvajanju javne službe za vzdrževanje javnih zelenih površin poskrbeti za izobraževanje izvajalcev o prednostih sonaravnih rešitev za vzdrževanje in o primerni izbiri rastlin, prilagojenih lokalnim razmeram. K vzdrževanju manjših javnih površin (predvsem zasaditev) pritegniti prebivalce v bližini teh površin ali morda bližnje šole. Občina za taka vzdrževanja lahko krije materialne stroške. Dobrodošle so simbolične nagrade za vzorno vzdrževanje.
pospeševanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti	Predlogi, da se v programe vključi izobraževanje o ECS rešitvah: varovanje skupnih dobrin, trajnostno ravnanje, pomen kvalitetne lokalno pridelane hrane, uporaba in vzdrževanje lokalnih užitnih rastlin, pomen gojenja čebel,...
sodelovanje z vzgojno-izobraževalnim in zdravstvenim zavodom	Omogočiti/spodbujati dogodke (predavanja, delavnice) v sklopu javnih površin (parki, rekreacijske površine) in občinskih stavb (dogodki v zaprtih prostorih).
ustvarjanje pogojev za izobraževanje odraslih	Predlogi, da se v programe izobraževanja odraslih vključi ECS rešitve: izobraževanje o varovanju skupnih dobrin, o trajnostnem ravnanju, o pomenu kvalitetne lokalno pridelane hrane, o uporabi in vzdrževanju lokalnih užitnih rastlin, o pomenu gojenja čebel, o načinu vključevanja ranljivih družbenih skupin v lokalno okolje,...
predlaganje ukrepov službam socialnega skrbstva, predšolskega varstva, osnovnega varstva otrok in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele	Predlog sodelovanja različnih skupin na temelju skupnih aktivnosti, lahko ECS aktivnosti, ki se odvijajo na javnih prostorih. Utemeljitev primernosti ECS rešitev za skupne aktivnosti, npr.: večina ljudi ima afiniteto do dela z rastlinami ali do pripravljanja hrane, če obstaja skupni interes je to dobra osnova za sodelovanje.
podeljevanje simboličnih nagrad	Nekatere nagrade naj bodo vezane na cilje UMP: npr. za uspešno sodelovanje različnih družbenih skupin, nagrada za najboljše urejeno javno zeleno površino v posameznih delih naselij (v kolikor bi se krajanje strinjali, da jo vzdržujejo).
določanje občinskega programa športa, sodelovanje z društvi	Spodbujanje povezave športnih dogodkov s spremljajočim programom: npr. lokalno ponudbo hrane ali pridelkov, delavnicami o uporabi lokalnih užitnih rastlin, na ta način bodo v dogodek lahko vključene celotne družine.

skrb za varstvo okolja	Z izbiro lokalnih rastlin, ki so prilagojene podnebnju in potrebujejo minimalno vzdrževanje, lahko občina daje zgled občanom.
upravljanje in vzdrževanje javne infrastrukture	Z nadaljevanjem urejanja omrežja peš in kolesarskih poti izboljšati dostopnost javnih prostorov. Javne površine opremljati na način, ki omogoča spekter prostoru primernih dejavnosti/aktivnosti, razmisliti o potrebah vseh potencialnih obiskovalcev. Trge, igrišča, parkirne prostore z ustrežno vegetacijo zaščititi pred pregrevanjem.

Pripravili:

Blanka Šuler

Jerneja Ternovec